

WZON-VI.9532.1.2026

PROTOKÓŁ
Z KONTROLI DZIAŁALNOŚCI POWIATOWEGO ZESPOŁU DO SPRAW ORZEKANIA
O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W CZŁUCHOWIE
w zakresie:

1. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Człuchowie¹ (dalej: Powiatowy Zespół);

2. Przedmiot kontroli:

- zgodności wydanych orzeczeń z zebranymi dokumentami i przepisami dotyczącymi orzekania o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności,
- prawidłowości i jednolitości stosowania przepisów, standardów i procedur postępowania w sprawach dotyczących orzekania o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności;

3. Okres objęty kontrolą:

od lipca 2025r. do września 2025 r.²;

4. Podstawa prawna przeprowadzenia kontroli:

Kontrola kompleksowa, na podstawie ustawy dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych³ (dalej: ustawa o rehabilitacji);

5. Data rozpoczęcia i zakończenia kontroli:

od 31 marca 2026 r. do 31 lipca 2026 r.;

6. Kierownik jednostki kontrolowanej:

Pan Paweł Kisielowski - Przewodniczący Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Człuchowie;

7. Skład zespołu kontrolującego:

- Monika Szczesiak – Sekretarz Zespołu, kierownik zespołu kontrolnego;
  - Karolina Majewska – lekarz;
  - Grażyna Brzezińska – psycholog;
  - Przemysław Doliński – inspektor wojewódzki;
- posiadający upoważnienie Wojewody Pomorskiego z dnia 18 marca 2026 r. udzielone zgodnie z art. 6c ust. 6 w zw. z art. 6c ust. 5 ustawy o rehabilitacji⁴ (dalej: artykuł ustawy);

¹ ul. Wojska Polskiego 5, 77-300 Człuchów

² W tym z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność

³ (Dz.U. z 2025 r. poz. 913)

⁴ art. 6c ust. 6 w zw. z art. 6c ust. 5

Spis treści

1. Cel, rodzaj, przedmiot kontroli.....	3
2. Usytuowanie strukturalne Powiatowego Zespołu.....	3
3. Warunki organizacyjno-techniczne Powiatowego Zespołu.....	3-4
4. Kadra Powiatowego Zespołu i formy jej zatrudnienia.....	4
4.1. Członkowie zespołu.....	4
4.2. Pracownicy obsługi administracyjno-biurowej.....	4
5. Prawidłowość i jednolitość stosowania przepisów, standardów i procedur określonych, w rozporządzeniach.....	5
6. Opis czynności Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Człuchowie (procedury wydawania orzeczeń).....	6
7. Prawidłowość rozpatrzenia wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności pod względem formalno-prawnym.....	6-8
8. Terminowość rozpatrywania wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności.....	8-13
9. Ustalenia orzecznicze.....	13
9.1. Ocena lekarza – członka WZON.....	13-14
9.2. Ocena psychologa – członka WZON.....	14-20
10. Podsumowanie oceny działalności jednostki.....	20

Cel, rodzaj, przedmiot kontroli

O rozpoczęciu kontroli kompleksowej powiadomiono kierownika podmiotu kontrolowanego w dniu 20 marca 2026r. zawiadomieniem Przewodniczącej Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie Pomorskim z dnia 19 marca 2026r., działającej z upoważnienia Wojewody Pomorskiego.

Kontrolę przeprowadzili członkowie Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie Pomorskim, w trybie określonym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 października 2023 r.⁵ w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁶, posiadający upoważnienia Wojewody Pomorskiego z dnia 28 listopada 2024 r. udzielone zgodnie z artykułem ustawy.

W trakcie kontroli, informacji w zakresie jej przedmiotu udzielali:

- Pan Paweł Kisielowski - Przewodniczący Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Człuchowie powołany zarządzeniem⁷;
- Pan Rafał Kasperowicz - Sekretarz Zespołu, powołany zarządzeniem⁸ (dalej: Sekretarz);

Usytuowanie strukturalne Powiatowego Zespołu

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Człuchowie utworzony jest zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Szczegółowe zasady wydawania orzeczeń o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności oraz o wskazaniu do ulg i uprawnień, a także trybu postępowania przy orzekaniu, składu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołów orzekających i sposobu działania tych zespołów określa rozporządzenie w sprawie orzekania. Zespół orzeka na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego albo za ich zgodą na wniosek ośrodka pomocy społecznej.

Warunki organizacyjno-techniczne Powiatowego Zespołu

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Człuchowie funkcjonuje w strukturze organizacyjnej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Człuchowie (dalej PCPR). Pomieszczenia PZOON znajdują się w siedzibie PCPR przy ul. Wojska Polskiego 5. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Człuchowie spełnia warunki organizacyjno-techniczne. Budynek jest przystosowany do potrzeb osób z nieprawidłowościami. W dniu kontroli zespół kontrolny dokonał oględzin jednostki, co potwierdza protokół oględzin, sporządzony w dniu kontroli.

Do dyspozycji Zespołu oddano 7 pomieszczeń:

- gabinet lekarski,

⁵ (Dz.U. 2023 poz. 2283)

⁶ (Dz.U. z 2025 r. poz. 913)

⁷ Zarządzenie nr 9/2021 Starosty Człuchowskiego z dnia 24 lutego 2021 r.

⁸ Zarządzenie nr 9/2006 Starosty Człuchowskiego z dnia 19 maja 2006 r.

- pokój do rozmów prowadzonych przez specjalistów,
- sekretariat pełniący jednocześnie funkcję punktu informacyjnego,
- 3 pomieszczenia archiwum,
- pokój pracowników administracyjnych.

Pomieszczenia administracyjne są wyposażone w sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu, systemu EKSMOoN.

Kadra Powiatowego Zespołu i formy jego zatrudnienia

W kontrolowanym okresie funkcję Przewodniczącego Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Człuchowie pełni Pan Paweł Kisielowski. Na dzień kontroli w skład Powiatowego Zespołu wchodzi - Przewodniczący Zespołu i następujący członkowie:

- Sekretarz Zespołu,
- 5 lekarzy,
- 1 psycholog,
- 4 pracowników socjalnych,
- 2 doradców zawodowych

W Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Człuchowie obsługa administracyjna Zespołu zapewniana jest przez dwóch pracowników socjalnych oraz doradcę zawodowego. Są oni zatrudnieni na podstawie umowy o pracę. W ramach powierzonych obowiązków wspomniani pracownicy uczestniczą również w pracach składów orzekających. Wsparcie w zakresie obsługi administracyjnej zapewnia stażysta.

Ustalenia dokonane podczas kontroli wykazały, że powołani specjaliści spełniają wymogi kwalifikacyjne określone w § 21 rozporządzenia w sprawie orzekania oraz posiadają zaświadczenia uprawniające do orzekania, wydane przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych lub Wojewodę Pomorskiego. W Powiatowym Zespole zatrudnionych jest 8 pracowników administracyjnych.

Do podpisywania korespondencji, pism oraz zawiadomień związanych z funkcjonowaniem Zespołu określonych w przepisach Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności upoważniono:

- Sekretarza Zespołu Pana Rafała Kasperowicza⁹;
- pracownika socjalnego Panią Małgorzatę Odolanowska¹⁰;

Średnia liczba posiedzeń

Posiedzenia składów orzekających odbywają się od poniedziałku do piątku, średnio 4 razy w tygodniu. W trakcie jednego posiedzenia wydaje się około 18 orzeczeń.

⁹ Na mocy Zarządzenia nr 1/2023 z dnia 4 stycznia 2023 r.

¹⁰ Na mocy Zarządzenia nr 2/2023 z dnia 4 stycznia 2023 r.

**Prawidłowość i jednolitość stosowania przepisów,
standardów i procedur określonych w rozporządzeniach**

Zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie orzekania¹¹, Powiatowy Zespół winien wydawać odpowiednio orzeczenia o niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia oraz stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 roku życia. Poniżej ukazane są dane za okres od lipca do września 2025 r. :

A. Zestawienie liczby wpływających wniosków:

Wnioski do 16 roku życia	Wnioski po 16 roku życia	Ogółem
64	375	439

B. Zestawienie liczby wydanych orzeczeń:

Orzeczenia do 16 roku życia	Orzeczenia po 16 roku życia	Ogółem
46	352	398

C. Zestawienie Liczby złożonych odwołań:

Osoby do roku życia		
Przekazane do WZON	Rozpatrzone w wyniku samokontroli	Ogółem
8	0	8
Osoby po 16 roku życia		
Przekazane do WZON	Rozpatrzone w wyniku samokontroli	Ogółem
11	1	12

D. Zestawienie liczby wydanych legitymacji:

LON poniżej 16 roku życia	LON powyżej 16 roku życia	Ogółem
12	137	149

W toku kontroli ocenie podlegała prawidłowość stosowania przepisów, zawartych w niżej wymienionych aktach prawnych:

- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913), zwana dalej ustawą o rehabilitacji,
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2021r. poz. 857 z późn. zm.), zwane dalej rozporządzeniem w sprawie orzekania,
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób do 16 roku życia (Dz. U. Nr 17, poz. 162, z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 listopada 2007 r., w sprawie warunków, sposobu oraz trybu gromadzenia i usuwania danych w ramach Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (Dz. U. Nr 228, poz. 1681),
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks Postępowania Administracyjnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1961).

¹¹ § 3-25 i § 28-33

**Opis czynności Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania
o niepełnosprawności w Człuchowie (procedura wydawania orzeczeń):**

Z wyjaśnień wynika, że postępowania w sprawach o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności prowadzone są zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz z zachowaniem wymaganych terminów.

Wnioski podlegają wstępnej analizie z wykorzystaniem druku analizy wniosku obejmującej weryfikację formalną, analizę medyczną oraz wyznaczenie składu orzekającego przez przewodniczącego. Dokumentacja jest na bieżąco weryfikowana pod względem kompletności, a w przypadku stwierdzenia braków podejmowane są działania w celu ich uzupełnienia.

O terminie posiedzenia składu orzekającego strona zawiadamiana jest telefonicznie oraz za pośrednictwem wiadomości SMS. W przypadku trudności w nawiązaniu kontaktu stosowane jest zawiadomienie w formie przesyłki pocztowej za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

Posiedzenia składów orzekających odbywają się w wyznaczonych terminach, a skład orzekający dokonuje oceny stanu zdrowia na podstawie przedłożonej dokumentacji oraz bezpośredniego badania. Przebieg posiedzenia jest dokumentowany, a rozstrzygnięcie podejmowane jest po analizie całości materiału dowodowego.

Orzeczenia sporządzane są zgodnie z obowiązującymi wymogami i doręczane stronom zgodnie z ich oświadczeniem złożonym w dniu komisji podczas rejestracji. Na wniosek strony orzeczenie przesyłane jest pocztą za zwrotnym potwierdzeniem odbioru. W pozostałych przypadkach odbiór następuje osobiście, co stanowi preferowaną formę przekazania dokumentu dla wnioskodawców. Odbiór orzeczenia następuje w terminie do 14 dni od daty wydania orzeczenia.

Dokumentacja spraw prowadzona jest w sposób uporządkowany i kompletny, umożliwiający kontrolę prawidłowości przebiegu postępowania.

Prawidłowość rozpatrzenia wniosków o ustalenie

Niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności pod względem formalno-prawnym

Na podstawie analizy wybranych akt, ustalono, iż wszystkie kontrolowane sprawy¹² zostały wszczęte na podstawie prawidłowo wypełnionych i złożonych wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności. W postępowaniu w sprawie wydania orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności Powiatowy Zespół korzysta z druku wstępnej analizy wniosku.

¹² 731.8028.24, 731.3778.17, 731.3868.17, 3221/1959/14, 731.8381.25, 731.6958.23, 731.2557.14, 731.2592.15, 8211/13102/11, 731.2407.14, 731.5344.19, 731.2591.15, 8211/2732/02, 731.8402.25, 731.6698.22, 731.3083.15, 3221/494/12, 731.8390.25, 731.7046.23, 731.8383.25, 731.7863.24, 8211/11676/10, 731.8481.25, 731.7034.23, 731.8495.25, 731.5316.19, 731.8486.25, 731.4987.19, 8211/9546/07, 731.8527.25, 731.8447.25, 731.8492.25, 731/8477.25, 730.D.1476.23, 730.D.1691.25, 730.D.1690.25, 730.D.1552.24, 730.D.1248.20, 3221/D/32/11, 730.D.1220.20, 731.8532.25, 731.6503.22

Wstępna weryfikacja złożonej dokumentacji, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie orzekania¹³, została dokonana przez lekarza wyznaczonego przez Przewodniczącego Zespołu. Kontrola wykazała, że druki wstępnej analizy wniosku zostały dołączone do akt sprawy i podpisane przez lekarza dokonującego analizy. Ponadto zawiadomienia zostały wystosowane zgodnie z w/w rozporządzeniem.

Oceny stanu zdrowia sporządzili lekarze - przewodniczący składów orzekających we wszystkich skontrolowanych sprawach w dniu badania w oparciu o badanie przedmiotowe i podmiotowe oraz zgromadzoną dokumentację medyczną. Pozostali członkowie sporządzili oceny w zakresie swoich specjalności. Z przeprowadzonych posiedzeń sporządzono protokoły zawierające ustalenia wynikające ze sporządzonych przez specjalistów ocen, w szczególności:

- rozpoznanie zasadnicze,
- okres/datę początku niepełnosprawności,
- przyczynę niepełnosprawności,
- okres na jaki wydano orzeczenie,
- wskazania, uzasadnienie.

We wszystkich skontrolowanych sprawach, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie orzekania¹⁴, na druku wstępnej analizy wniosku Przewodniczący Zespołu dokonał oceny wniosków oraz załączonych zaświadczeń o stanie zdrowia pod kątem braków formalnych. Jednocześnie na przedmiotowym druku Przewodniczący Zespołu dokonał pisemnego wyznaczenia składów orzekających rozpoznających sprawy.

Stosownie do rozporządzenia¹⁵ w sprawie warunków, sposobu oraz trybu gromadzenia i usuwania danych w ramach Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności dane dot. orzekanych spraw były gromadzone i przetwarzane w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności.

Z kolei dane dotyczące uprawnień pracowników i członków Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o niepełnosprawności w Człuchowie powinny być na bieżąco aktualizowane w w/w systemie.

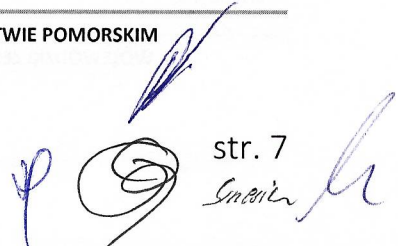
Pracownicy Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności Człuchowie (zgodnie z zaleceniami Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych), w powyższych działaniach stosują druki dostępne w wyżej wymienionym systemie.

Kontrola wykazała, że w sprawie nr 731.8402.25 zaświadczenie lekarskie nie zawierało danych personalnych pacjenta. Dane w dokumentach są niezbędne do prawidłowego prowadzenia postępowania. Ich brak może skutkować negatywnymi konsekwencjami dla strony wnoszącej pismo dlatego zaświadczenie lekarskie powinno zawierać dane pacjenta, a powiatowy Zespół

¹³ § 33 pkt 2

¹⁴ § 19 ust. 1

¹⁵ Dz.U. 2007 nr 228 poz. 1681

winien to zweryfikować przed przyjęciem wniosku. W odpowiedzi na pismo, dotyczące wyjaśnień w toku kontroli, Sekretarz udzielił następującej odpowiedzi:

„W odniesieniu do sprawy nr 731.8402.25 należy wskazać, iż z uwagi na brak aktualnego dostępu do kompletnych akt sprawy nie jest możliwe jednoznaczne odtworzenie okoliczności, w jakich dokument zawierający braki w zakresie danych identyfikujących pacjenta został włączony do dokumentacji. Jednocześnie należy podkreślić, iż zgodnie z utrwaloną i stosowaną w sposób jednolity praktyką działania Zespołu, na etapie przyjmowania wniosku każdorazowo dokonywana jest szczegółowa weryfikacja formalna dokumentacji, w tym w szczególności zaświadczenia lekarskiego stanowiącego podstawę wszczęcia postępowania. Dokument niespełniający wymogów formalnych nie stanowi podstawy do procedowania i podlega obligatoryjnemu uzupełnieniu. W tym stanie rzeczy najbardziej racjonalnym i prawdopodobnym wyjaśnieniem jest, iż w aktach sprawy znajdowało się prawidłowe, kompletne zaświadczenie lekarskie, natomiast dokument wskazany przez kontrolujących — pozbawiony danych pacjenta — miał charakter pomocniczy lub roboczy i nie był dokumentem stanowiącym podstawę oceny formalnej wniosku. Nie można również wykluczyć, iż dokument ten został dołączony do akt na późniejszym etapie jako materiał uzupełniający, niemający wpływu na tok ani wynik postępowania.”

Terminowość rozpatrywania wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności

Zgodnie z art. 66 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w sprawach nie unormowanych przepisami tejże ustawy stosuje się Kodeks postępowania administracyjnego, na podstawie którego sprawę należy załatwić nie później niż w ciągu miesiąca od dnia wszczęcia postępowania. Stosownie do art. 36 Kodeksu postępowania administracyjnego, zawiadomienie o niezafatwieniu sprawy w terminie z podaniem przyczyny zwłoki i wskazaniem nowego terminu jej załatwienia w formie przewidzianej w rozporządzeniu w sprawie orzekania¹⁶ tj. zawiadomienia podpisanego przez Przewodniczącego Zespołu oraz Sekretarza lub wyznaczonego przez Przewodniczącego Zespołu członka Zespołu.

W toku kontroli ustalono, że 8¹⁷ spraw nie zawierało zawiadomień o wydłużeniu terminu. Dodatkowo 32¹⁸ sprawy nie zawierały informacji o wysyłce lub innej formy dostarczenia stronie zawiadomienia o wydłużeniu terminu co jest niezgodne z przepisami¹⁹.

Stosownie do art. 35 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego²⁰ załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania. Zgodnie z KPA²¹ o każdym przypadku niezafatwienia sprawy w terminie miesiąca Powiatowy Zespół jest zobowiązany zawiadomić stronę, podając

¹⁶ §19 ust.3 pkt 3

¹⁷ 731/8477.25, 730.D.1476.23, 730.D.1691.25, 730.D.1690.25, 730.D.1552.24, 730.D.1248.20, 3221/D/32/11, 731.6503.22

¹⁸ 731.8028.24, 731.3778.17, 731.3868.17, 3221/1959/14, 731.8381.25, 731.6958.23, 731.2557.14, 731.2592.15, 8211/13102/11, 731.2407.14, 731.5344.19, 731.2591.15, 8211/2732/02, 731.8402.25, 731.6698.22, 731.3083.15, 3221/494/12, 731.8390.25, 731.7046.23, 731.8383.25, 731.7863.24, 8211/11676/10, 731.8481.25, 731.7034.23, 731.8495.25, 731.5316.19, 731.8486.25, 731.4987.19, 8211/9546/07, 731.8527.25, 731.8447.25, 731.8492.25

¹⁹ art. 36 §1 KPA

²⁰ Dz.U.2024.0.572 t.j. - Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego

²¹ art. 36 § 1

przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin załatwienia sprawy. W odpowiedzi na pismo, dotyczące wyjaśnień w toku kontroli, Sekretarz udzielił następującej odpowiedzi:

„Niezależnie od powyższego podkreślenia wymaga, iż w przeważającej większości analizowanych spraw już w terminie miesiąca od dnia złożenia wniosku podejmowane były czynności istotne z punktu widzenia strony, w szczególności wyznaczany był termin posiedzenia składu orzekającego, o którym strona była zawiadamiana. Tym samym postępowania pozostawały w toku, a strony posiadały bieżącą informację o ich przebiegu i terminach kolejnych czynności, w tym załatwienia sprawy. W realiach funkcjonowania Zespołu postępowania w sprawach z zakresu ustalania niepełnosprawności oraz stopnia niepełnosprawności wymagają każdorazowo kompleksowej analizy dokumentacji medycznej, w tym często obejmującej wielochorobowość, współistnienie schorzeń o różnym charakterze oraz konieczność oceny ich łącznego wpływu na funkcjonowanie osoby. Istotnym elementem postępowania jest również konieczność zapewnienia udziału lekarzy orzekających o odpowiednich specjalnościach, adekwatnych do rodzaju schorzeń występujących u strony, co w praktyce wymaga koordynacji dostępności kadry medycznej oraz dopasowania składu orzekającego do konkretnej sprawy. Dodatkowo postępowania te wymagają weryfikacji i często uzupełniania przez strony materiału dowodowego, analizy dokumentacji specjalistycznej, a także organizacji i przeprowadzenia posiedzenia składu orzekającego z udziałem strony. Okoliczności te, w powiązaniu z ograniczeniami organizacyjnymi wynikającymi z dostępności członków składów orzekających oraz koniecznością zapewnienia ich właściwego doboru merytorycznego, powodują, iż sprawy tego rodzaju charakteryzują się zróżnicowanym, często podwyższonym stopniem złożoności.”

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie orzekania²², orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub o wskazaniach do ulg i uprawnień doręcza się na piśmie, nie później niż w terminie 14 dni od dnia posiedzenia w sprawie wydania orzeczenia. Ustalenia dokonane w tym zakresie wykazały, że w 42 skontrolowanych aktach spraw orzeczenia były odbierane osobiście (41) lub wysyłane za pośrednictwem poczty polskiej (1). W 36 aktach spraw dochowano terminu 14 dni. W 6²³ aktach spraw termin został nieznacznie przekroczony. W odpowiedzi na pismo, dotyczące wyjaśnień w toku kontroli, Sekretarz udzielił następującej odpowiedzi:

W sytuacji wyboru tej formy orzeczenie jest przygotowywane do odbioru w uzgodnionym terminie, mieszczącym się w ramach określonych przez rozporządzenie, co pozwala na zapewnienie stronie realnej możliwości zapoznania się z jego treścią, a tym samym oznacza realizację obowiązku jego udostępnienia. Należy przy tym podkreślić, iż odbiór osobisty — jako jedna z dopuszczalnych form doręczenia — wymaga współdziałania strony, a ewentualne przesunięcia w czasie jego realizacji wynikają z decyzji strony bądź jej możliwości organizacyjnych, nie zaś z zaniechania organu. W przypadkach, w których strona informuje o braku możliwości odbioru orzeczenia w pierwotnie zadeklarowanym terminie lub nie dokonuje odbioru i nie podejmuje kontaktu z organem, orzeczenie jest niezwłocznie kierowane do doręczenia za pośrednictwem operatora pocztowego, co zapewnia jego skuteczne doręczenie. Dodatkowo wskazać należy, iż przyjęty w Zespole model komunikacji i doręczeń

²² §13 ust 5

²³ 731.8028.24, 731.3778.17, 731.3868.17, 3221/1959/14, 730.D.1690.25, 731.2591.15

wynika nie tylko z dążenia do usprawnienia postępowania, lecz także z realnych uwarunkowań organizacyjno-finansowych jednostki. Zespół dysponuje ograniczonymi środkami, wobec czego wypracowana praktyka — polegająca na uzgadnianiu ze stronami formy odbioru oraz wykorzystywaniu kontaktu telefonicznego i wiadomości SMS jako form uzupełniających stanowi rozwiązanie racjonalne, efektywne i akceptowane przez uczestników postępowania. Podkreślenia wymaga, iż wprowadzenie modelu polegającego na obligatoryjnym kierowaniu wszelkiej korespondencji wyłącznie drogą pocztową, niezależnie od woli stron, skutkowałoby znaczącym wzrostem kosztów funkcjonowania Zespołu. Przy ograniczonych środkach finansowych, jakimi dysponuje jednostka, oznaczałoby to konieczność ich przesunięcia z realizacji podstawowych zadań orzeczniczych na czynności o charakterze technicznym. W konsekwencji prowadziłyby to do realnego ograniczenia możliwości wydawania orzeczeń oraz sprawnego prowadzenia postępowań, a tym samym do powstawania zaległości, co pozostawałoby w sprzeczności zarówno z zasadą szybkości postępowania, jak i interesem stron. Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, iż organ każdorazowo zapewnia stronie możliwość odbioru orzeczenia w terminie zgodnym z przepisami, a sposób doręczenia jest uzgadniany indywidualnie i dostosowany do preferencji strony, natomiast ewentualne przesunięcia czasowe wynikają z braku odbioru w zadeklarowanym terminie lub braku współdziałania strony. W takich sytuacjach organ podejmuje natychmiastowe działania zmierzające do skutecznego doręczenia orzeczenia w trybie pocztowym.”

Zgodnie z rozporządzeniem²⁴ w sprawie orzekania zawiadomienie o terminie rozpatrzenia wniosku, nie później niż 7 dni przed dniem jego rozpatrzenia, doręcza się osobie zainteresowanej lub jej przedstawicielowi ustawowemu. W uzasadnionych przypadkach, zawiadomienia można dokonać również telefonicznie albo za pomocą poczty elektronicznej. Podczas kontroli ustalono, że w 11²⁵ aktach spraw nie zachowano ustawowego odstępu 7 dni pomiędzy poinformowaniem strony o posiedzeniu, a samym posiedzeniem. W odpowiedzi na pismo, dotyczące wyjaśnień w toku kontroli, Sekretarz udzielił następującej odpowiedzi: „W odniesieniu do zarzutu niezachowania 7-dniowego terminu pomiędzy zawiadomieniem strony o terminie posiedzenia a samym posiedzeniem w sprawach: 731.2557.14, 731.2592.15, 8211/13102/11, 731.2407.14, 731.5344.19, 731.2591.15, 8211/2732/02, 731.7046.23, 731.8481.25, 731.7034.23, 731.8495.25, należy podkreślić, iż wskazane przypadki miały charakter incydentalny i dotyczyły sytuacji, w których zawiadomienie zostało przekazane w terminie nieznacznie krótszym niż ustawowy, najczęściej wynoszącym 6 dni. Odstępstwa te wynikały z bieżącej organizacji pracy Zespołu oraz konieczności efektywnego wykorzystania dostępnych terminów posiedzeń składów orzekających, w szczególności w sytuacjach, gdy dochodziło do ich zwolnienia na skutek rezygnacji innych osób, a także w przypadkach, w których członkowie składów orzekających — w tym lekarze o określonych specjalnościach — zgłaszali dodatkową dostępność umożliwiającą organizację dodatkowego posiedzenia ad hoc. W każdym z tych przypadków podejmowany był uprzedni kontakt telefoniczny ze stroną, w toku którego przedstawiano proponowany, wcześniejszy termin oraz uzyskiwano jej zgodę na udział w posiedzeniu w tym terminie. Tym samym udział strony miał charakter w pełni

²⁴ §7 pkt 3

²⁵ 731.2557.14, 731.2592.15, 8211/13102/11, 731.2407.14, 731.5344.19, 731.2591.15, 8211/2732/02, 731.7046.23, 731.8481.25, 731.7034.23, 731.8495.25

dobrowolny, a brak zgody skutkowało pozostawieniem sprawy w pierwotnym toku, bez jakichkolwiek negatywnych konsekwencji. Co istotne, strony faktycznie korzystały z tej możliwości i brały udział w wyznaczonych posiedzeniach. Podkreślenia wymaga, iż ratio legis regulacji dotyczącej minimalnego okresu pomiędzy zawiadomieniem a terminem posiedzenia sprowadza się do zapewnienia stronie realnej możliwości przygotowania się do udziału w postępowaniu. W analizowanych przypadkach cel ten został w pełni zrealizowany, gdyż strony były skutecznie poinformowane o terminie, wyrażały zgodę na jego przyspieszenie i uczestniczyły czynnościach procesowych. W konsekwencji należy uznać, iż stwierdzone odstęstwa miały wyłącznie charakter formalny, nie skutkowało naruszeniem praw stron ani ograniczeniem ich uprawnień procesowych, a przeciwnie — stanowiły działanie podejmowane w ich interesie, zmierzające do skrócenia czasu oczekiwania na rozpoznanie sprawy oraz usprawnienia przebiegu postępowania.”

Dodatkowo w aktach sprawy o nr 731.8492.25 stwierdzono brak zawiadomienia o posiedzeniu. W celu prawidłowości postępowania, wszelkie dokumenty w toku postępowaniu dotyczące strony powinno dołączać się do akt sprawy. Dodatkowo brak zawiadomienia uniemożliwia weryfikację zachowania ustawowego odstępu 7 dni pomiędzy poinformowaniem strony o posiedzeniu, a samym posiedzeniem. W odpowiedzi na pismo, dotyczące wyjaśnień w toku kontroli, Sekretarz udzielił następującej odpowiedzi:

„W odniesieniu do sprawy nr 731.8492.25 należy podkreślić, iż brak zawiadomienia o terminie posiedzenia składu orzekającego w aktach sprawy w formie papierowej należy wiązać wyłącznie z uchybieniem o charakterze techniczno-organizacyjnym, polegającym na niewydrukowaniu i niedołączeniu do akt dokumentu, pomimo jego uprzedniego sporządzenia i wprowadzenia do systemu EKSMOoN. Jednocześnie należy podkreślić, iż skuteczność zawiadomienia znajduje potwierdzenie w dalszym przebiegu postępowania, w szczególności w stawiennictwie strony na posiedzeniu, co jednoznacznie wskazuje, że informacja o terminie została jej przekazana w sposób umożliwiający udział w czynności, najprawdopodobniej osobiście w siedzibie PZOON (ale również za pomocą sms). Dodatkowo wskazać należy, iż w praktyce funkcjonowania Zespołu stosowane są również uzupełniające formy kontaktu ze stronami, w szczególności kontakt telefoniczny oraz wiadomości SMS, które służą zapewnieniu sprawnej komunikacji, bieżącego informowania o czynnościach w sprawie oraz przyspieszeniu postępowania, co pozostaje w pełnej zgodności z zasadą szybkości postępowania wyrażoną w art. 12 KPA.”

W toku kontroli ustalono również, że wszystkie 42 skontrolowane akt sprawy nie zawierały informacji o wysyłce, odbiorze osobistym, lub informacji o kontakcie telefonicznym w danym dniu. Z udzielonych wyjaśnień wynika, że o terminie posiedzenia składu orzekającego strona zawiadamiana jest telefonicznie oraz za pośrednictwem wiadomości SMS. W przypadku trudności w nawiązaniu kontaktu stosowane jest zawiadomienie w formie przesyłki pocztowej za zwrotnym potwierdzeniem odbioru. Biorąc pod uwagę powyższe odstąpiono od jej oceny, jednocześnie zalecając kontynuowanie wysyłki zawiadomień o posiedzeniach listem poleconym ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru, w celu weryfikacji zachowania ustawowego odstępu 7 dni pomiędzy poinformowaniem o posiedzeniu, a jego datą. W celu usprawnienia terminowości rozpatrywania wniosków o wydanie orzeczenia

o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności dokumentacji, wskazane jest również dokonywanie adnotacja zawierającej datę kontaktu telefonicznego ze stroną.

Ustalenie dokonane podczas kontroli wykazały, że 9²⁶ spraw nie zawierało wymaganego zaświadczenia potwierdzającego złożenie wniosku i określającego ważność dotychczasowego orzeczenia. Należy stwierdzić, że takie informacje powinny być znajdować się w aktach, gdyż dany dokument służy stronie do przedłużenia uprawnień wynikających z dotychczasowego orzeczenia na okres oczekiwania na nowy dokument - jest kluczowy to dla zachowania ciągłości świadczeń. W odpowiedzi na pismo, dotyczące wyjaśnień w toku kontroli, Sekretarz udzielił następującej odpowiedzi:

„W odniesieniu do kwestii zaświadczeń potwierdzających złożenie wniosku oraz określających ważność dotychczasowego orzeczenia wskazać należy, iż analiza wskazanych spraw prowadzi do że w przeważającej części przypadków nie zachodziły przesłanki do wydania przedmiotowych zaświadczeń. Zgodnie z art. 6bb ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 913 z późn. zm., dalej jako ustawa), jeżeli wniosek o wydanie kolejnego orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności został złożony w okresie ważności odpowiednio orzeczenia ustalającego niepełnosprawność albo orzeczenia ustalającego stopień niepełnosprawności, to zachowuje ono ważność do dnia wydania kolejnego ostatecznego orzeczenia, nie dłużej jednak niż do ostatniego dnia szóstego miesiąca następującego po dacie określającej tę ważność. Po otrzymaniu wniosku, przewodniczący powiatowego zespołu wydaje niezwłocznie zaświadczenie potwierdzające złożenie tego wniosku oraz określające termin ważności dotychczasowego orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności (ust.3). Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, iż w przeważającej liczbie spraw (7) brak zaświadczeń wynikał z braku podstaw do ich wydania, w jednym przypadku (731.3868.17) zaświadczenie zostało sporządzone i odnotowane w systemie EKSMOoN, następnie wydano je stronie, jednak nie zostało dołączone do akt papierowych, jedynie w jednostkowym przypadku (731.5344.19) doszło do uchybienia o charakterze incydentalnym (w związku ze zmianą nazwiska strony).”

Dodatkowo 16²⁷ akt spraw nie zawierały informacji o wysyłce lub innej formy dostarczenia stronie zaświadczenia potwierdzającego złożenie wniosku i określającego ważność dotychczasowego orzeczenia. co jest niezgodne z przepisami KPA²⁸.

²⁶ 731.3868.17, 3221/D/32/11, 731.2557.14, 731.5344.19, 8211/2732/02, 731.6698.22, 3221/494/12, 731.7863.24, 731.8527.25

²⁷ 731.3778.17, 3221/1959/14, 731.6958.23, 730.D.1476.23, 730.D.1552.24, 730.D.1248.20, 731.2592.15, 8211/13102/11, 731.2407.14, 731.2591.15, 731.3083.15, 731.7046.23, 731.7034.23, 731.5316.19, 731.6503.22, 8211/9546/07

²⁸ art. 36 §1

Oceny orzecznicze

Ocena lekarza - członka WZON

W wyniku analizy 21²⁹ akt,

Ustalono, co następuje

W toku kontroli stwierdzono niewłaściwą kwalifikację do stopnia niepełnosprawności w 2³⁰ w sprawach.

Odnotowano niewłaściwe zastosowanie symboli przyczyny niepełnosprawności w 5³¹ sprawach.

Analiza akt wykazała brak uzasadnienia dla decyzji o przyznaniu karty parkingowej w kolejnych 5³² sprawach.

Ponadto niepełny opis badania przedmiotowego stwierdzono w 6³³ sprawach, a brak badania podmiotowego, czyli wywiadu lekarskiego stwierdzono w 11³⁴ z kontrolowanych spraw.

Uzasadnienie

Należy przypomnieć, że orzekanie o stopniu niepełnosprawności jest kompleksową oceną ograniczeń w możliwości funkcjonowania osoby orzekanej w życiu społecznym i zawodowym, będących następstwem naruszenia sprawności organizmu w wyniku istniejących schorzeń. Wywiad lekarski oraz badanie przedmiotowe są integralną i wymaganą częścią badania orzeczniczego. Mają one stanowić podstawę i uzasadnienie dla powziętych ustaleń. Wywiad to rozmowa z osobą orzekaną w celu zebrania subiektywnych informacji o stanie jej zdrowia, dolegliwościach, chorobach przebytych oraz stylu życia, wykształcenia oraz wykonywanej pracy. Powinien zawierać istotne dla historii choroby daty oraz szczególnie uwzględnić stan aktualny. Bardzo częstą przyczyną odwołań do WZON jest nierzetelnie i pośpiesznie przeprowadzony wywiad i badanie lekarskie, przez co orzekani czują się zlekceważeni. Samo rozpoznanie choroby nie uzasadnia przyznania symbolu przyczyny niepełnosprawności wymagana jest ocena, czy dane schorzenie powoduje niepełnosprawność w stopniu określonym na orzeczeniu.

Podsumowanie

Przy kwalifikacji do zaliczenia do niepełnosprawności / stopnia niepełnosprawności oraz przyznania symboli przyczyny niepełnosprawności należy stosować się do obowiązujących zaleceń zawartych w rozdziale 6³⁵ rozporządzenia w sprawie oraz do zasad i standardów orzecznictwa lekarskiego przedstawianych na szkoleniach orzecznich (Ministerstwo

²⁹ 731.8383.25, 731.8390.25, 731.7046.23, 731.3083.15, 731.8402.25, 731.6698.22, 3221/494/12, 731.7863.24, 8211/11676/10, 731.8481.25, 731.8532.25, 731.7034.23, 731.8495.25, 731.5316.19, 731.6503.22, 731.8486.25, 731.4987.19, 8211/9546/07, 731.8257.25, 731.8447.25, 731.8492.25

³⁰ 731.8495.25, 731.6503.22

³¹ 731.8390.25, 731.6698.22, 731.7863.24, 8211/9546/07, 8211/11676/10

³² 731.6698.22, 3221/494/12, 731.8481.25, 731.8486.25, 731.4987.19

³³ 731.8390.25, 731.7046.23, 731.7863.24, 731.8532.25, 731.7034.23, 731.6503.22

³⁴ 731.7046.23, 3221/494/12, 731/8481/25, 731.7034.23, 731.8495.25, 731.5316.19, 731.8486.25, 731.4987.19, 8211/9546/07, 731.8447.25, 731.8492.25

³⁵ Dz.U. 2003 nr 139 poz. 1328

obecnie opracowuje Ogólne Zasady Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, których wstępna wersja została przesłana do Zespołów celem zaopiniowania).

W przypadku orzekania o przyznaniu karty parkingowej wymogiem ustawowym jest stwierdzenie u osoby orzekanej znacznie ograniczonych możliwości samodzielnego poruszania się potwierdzone w badaniu orzecznicy oraz zgromadzonej w sprawie dokumentacji.

Ocena psychologa - członka WZON

W wyniku analizy 21³⁶ spraw,

Ustalono, co następuje

1) analiza wybranych „Ocen psychologicznych na potrzeby orzekania o niepełnosprawności” pod względem kompletności, rzetelności sporządzonych opisów, spójności pomiędzy opisem funkcjonowania dziecka a treścią rozstrzygnięcia i uzasadnieniem (do 16 r.ż.³⁷):

- Sprawa nr 730.D.1220.20 - Chłopiec zaliczony do osób niepełnosprawnych z kodu 09-M, bez wskazania pkt 7,

Rozpoznanie: zaburzenia defekacji, zaparcia, stan po niedrożności odbytu wrodzonej,

Rzetelność: Opisy w większości poprawne, jednak niewystarczająco pogłębione w zakresie funkcjonowania psychicznego. Rozwój emocjonalny ograniczono do określenia „nieśmiałość”, bez szerszej charakterystyki. Opis kontaktu z chłopcem ma charakter powierzchowny, bez analizy przyczyn trudności,

Spójność: Zachowana. Brak wskazania pkt 7 pozostaje zgodny z brakiem wykazania istotnych ograniczeń funkcjonalnych przekraczających normę rozwojową,

Uwagi: Zakres opieki i pomocy oparto głównie na relacji rodzica, bez analizy, czy przekracza on standard właściwy dla wieku dziecka;

- Sprawa nr 730.D.1476.23 - Dziewczynka, lat 4, zaliczona z kodów 03-L, 10-N z pkt 7,

Rozpoznanie: opóźniony rozwój psychoruchowy i mowy, AZS, alergia, refluks, astma,

Rzetelność: Zastosowano ogólnikowe określenia („opóźniony”, „brak danych”) bez wskazania zakresu zaburzeń. Brak opisu percepcji, szczegółów rozwoju mowy oraz funkcjonowania społecznego,

Spójność: Przyznano pkt 7, jednak brak jednoznacznego wykazania, że zakres opieki (np. karmienie) przekracza potrzeby typowe dla dziecka w wieku 4 lat,

Wątpliwość: Nie ustalono, czy zakres pomocy wykracza poza normę rozwojową;

- Sprawa nr 730.D.1691.25 - Chłopiec, 10 miesięcy, zaliczony z kodu 04-O z pkt 7,

Rozpoznanie: zez, ostra eksotropia,

Rzetelność: Brak opisu podstawowych kamieni milowych rozwoju (np. samodzielne siedzenie, motoryka mała). Rozwój mowy określono nieprawidłowo jako „nie rozpoczęty”. Brak odniesienia do norm rozwojowych,

³⁶ 73.2591.15, 731.5344.19, 8211/2732/02, 731.2557.14, 731.2592.15, 8211/13102/11, 731.2407.14, 731.3778.17, 731.8381.25, 731.8477.25, 731.6958.23, 731.8028.24, 731.3868.17, 3221.1959.14, 730.D.1220.20, 730.D.1476.23, 730.D.1691.25, 730.D.1690.25, 730.D.1552.24, 730.D.1248.20, 3221/D/32/11

³⁷ 730.D.1220.20, 730.D.1476.23, 730.D.1691.25, 730.D.1690.25, 730.D.1552.24, 730.D.1248.20, 3221/D/32/11

Spójność: Przyznano pkt 7, jednak wskazana opieka (karmienie, pielęgnacja) ma charakter typowy dla wieku. Nie wykazano jej ponadnormatywności,

Uwagi: Nie dokonano rozróżnienia pomiędzy opieką wynikającą z wieku a opieką wynikającą z niepełnosprawności;

- Sprawa nr 730.D.1690.25 - Chłopiec, 3 miesiące, zaliczony z kodów 11-I, 04-O z pkt 7,
Rozpoznanie: zespół Downa, zaćma wrodzona obu oczu,
Rzetelność: Rozwój motoryczny opisany ogólnikowo. Brak oceny napięcia mięśniowego, reakcji posturalnych, funkcji poznawczych. Rozwój mowy błędnie określony jako „nie dotyczy”,

Spójność: Przyznanie pkt 7 uzasadnione klinicznie, jednak brak szczegółowego wykazania zakresu zwiększonej opieki,

Uwagi: Nie wskazano, na czym konkretnie polega zwiększone zapotrzebowanie na opiekę w porównaniu do zdrowego niemowlęcia;

- Sprawa nr 730.D.1552.24 - Chłopiec, 10 lat, zaliczony z kodu 03-L bez pkt 7,
Rozpoznanie: opóźniony rozwój mowy, zaburzenia przetwarzania słuchowego, zaburzenia napięcia mięśniowego,

Rzetelność: Brak opisu zakresu zaburzeń mowy oraz wpływu zaburzeń słuchowych na funkcjonowanie szkolne. Wskazano potrzebę pomocy w higienie bez określenia jej zakresu,

Spójność: Brak pogłębionej analizy funkcjonalnej,

Wątpliwość: Nie wykazano, czy pomoc przekracza normę właściwą dla wieku;

- Sprawa nr 730.D.1248.20 - Chłopiec, lat 6, zaliczony z kodu 05-R,

Rozpoznanie: wrodzony kręcz szyi,

Rzetelność: Opis ogranicza się do diagnozy, bez przedstawienia wpływu zaburzeń na funkcjonowanie dziecka,

Spójność: Zachowana formalnie, jednak wynika raczej z braku danych niż z pełnej analizy;

- Sprawa nr 3221/D/32/11 - Chłopiec, 14 lat, zaliczony z kodu 02-P bez pkt 7,

Rozpoznanie: spektrum autyzmu, astma oskrzelowa,

Rzetelność: Brak szczegółowego opisu funkcji poznawczych i aktualnego poziomu komunikacji. Sfera społeczna opisana częściowo,

Spójność: Brak jednoznacznego ustalenia, czy trudności przekraczają normę rozwojową mimo wskazanych problemów;

Uzasadnienie

W powyższych sprawach zaobserwowano stosowanie ogólnikowych określeń bez ich doprecyzowania. Zastępowano opisy funkcjonowania samą diagnozą. Nie odnoszono się do norm rozwojowych. Kontrola akt ukazała również brak rozróżnienia pomiędzy opieką typową dla wieku, a wynikającą z niepełnosprawności. Każdy punkt oceny powinien zawierać: opis funkcjonowania dziecka, zakres ograniczeń, wpływ na codzienne życie. Należy obligatoryjnie odnosić ocenę do norm rozwojowych. W opisie nie należy zastępować funkcjonowania

diagnozą. Konieczne jest jednoznaczne wykazanie, czy zakres opieki i pomocy przekracza poziom typowy dla wieku dziecka. W przypadku wskazania pkt 7 wymagane jest szczegółowe uzasadnienie ponadnormatywnej opieki. Należy precyzyjnie wskazywać czynności, których dziecko nie wykonuje samodzielnie. Powinno unikać się sformułowań typu „brak danych” – w przypadku ich użycia należy wskazać przyczynę.

Podsumowanie

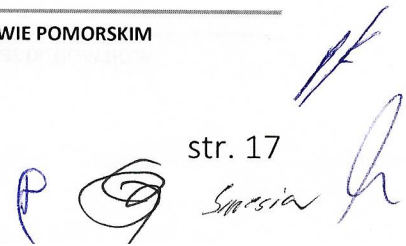
Analiza wykazała, iż mimo zachowania kompletności formalnej dokumentacji, zasadniczym problemem pozostaje niewystarczająca szczegółowość opisów oraz brak jednoznacznego odniesienia do norm rozwojowych. Kluczowym elementem wymagającym poprawy jest każdorazowe rozstrzygnięcie - czy zakres opieki i pomocy wymagany przez dziecko przekracza potrzeby wynikające z jego wieku rozwojowego.

2) analiza wybranych „ocen psychologicznych dla potrzeb orzekania o stopniu niepełnosprawności” (po 16 r. ż.³⁸):

- Sprawa nr 73.2591.15 - dotyczy mężczyzny w wieku 26 lat z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym. W ocenie psychologicznej poprawnie ujęto podstawowe informacje dotyczące sytuacji rodzinnej oraz ogólnych trudności funkcjonalnych, a także adekwatnie opisano zakres niezbędnej opieki, wskazując na brak samodzielności w codziennym funkcjonowaniu. Trafne jest również wskazanie potrzeby uczestnictwa w WTZ. Jednak opis funkcji poznawczych ma charakter bardzo ogólny i nie pozwala na ocenę rzeczywistego poziomu funkcjonowania, podobnie jak opis emocji, który stanowi jedynie powtórzenie informacji z wywiadu. Funkcjonowanie społeczne zostało wskazane, lecz bez pogłębienia. Istotnym błędem jest wpisanie w ograniczeniach zawodowych sformułowania „niezdolny do pracy”, które stanowi wskazanie, a nie opis ograniczeń, oraz niespójność polegająca na wpisaniu w orzeczeniu „zatrudnienie – nie dotyczy” mimo wieku produkcyjnego. Uzasadnienie ogranicza się do powielenia opisu opieki;
- Sprawa nr 731.5344.19 - dotyczy kobiety 40-letniej z rozpoznaniem choroby afektywnej dwubiegunowej. Na tle innych spraw pozytywnie wyróżnia się dobrze opracowana część informacyjna, zawierająca dane o przebiegu leczenia i hospitalizacjach. Opis emocji częściowo oddaje charakter zaburzeń, wskazując na labilność, lęki i epizody psychotyczne. Prawidłowo określono również zakres niezbędnej opieki. Jednocześnie opis funkcji poznawczych oraz funkcjonowania społecznego jest zbyt ogólny i nie pozwala na ocenę realnych ograniczeń. W zakresie funkcjonowania zawodowego ponownie dochodzi do błędu metodologicznego polegającego na wpisaniu wskazania zamiast opisu ograniczeń. Uzasadnienie powieliła zapisy dotyczące opieki. Istotnym uchybieniem jest również nieuwzględnienie wszystkich współistniejących zaburzeń, w tym zaburzeń osobowości i uzależnienia, a także brak uzasadnienia dla orzeczenia stopnia na stałe;

³⁸ 73.2591.15, 731.5344.19, 8211/2732/02, 731.2557.14, 731.2592.15, 8211/13102/11, 731.2407.14, 731.3778.17, 731.8381.25, 731.8477.25, 731.6958.23, 731.8028.24, 731.3868.17, 3221.1959.14,

- Sprawa nr 8211/2732/02 - dotyczy 40-letniego mężczyzny z rozpoznaniem schizofrenii paranoidalnej i niepełnosprawności intelektualnej w stopniu lekkim. Informacje dotyczące sytuacji życiowej zostały opisane poprawnie i zawierają istotne dane kontekstowe. Adekwatnie określono również zakres opieki. Jednak opis funkcji poznawczych, emocji i funkcjonowania społecznego jest bardzo powierzchowny i nie uwzględnia charakteru zaburzeń psychiatrycznych. Występuje istotna niespójność pomiędzy zapisem „niezdolny do pracy” a wskazaniem „zatrudnienie – nie dotyczy”. Dodatkowo brak wskazania do WTZ pomimo istniejących przesłanek oraz brak uzasadnienia dla orzeczenia na stałe stanowią istotne uchybienia;
- Sprawa nr 731.2557.14 - dotyczy 57letniej kobiety ze schizofrenią paranoidalną. Opis informacji jest stosunkowo szeroki i obejmuje zarówno objawy psychiatryczne, jak i sytuację życiową, co należy ocenić pozytywnie. Prawidłowo określono również zakres opieki oraz wskazanie niezdolności do pracy. Jednocześnie opis funkcji poznawczych, emocji i funkcjonowania społecznego pozostaje schematyczny i niepogłębiony. W zakresie zawodowym ponownie brakuje opisu ograniczeń, zastąpionego wskazaniem. Wątpliwości budzi także brak wskazań do WTZ lub ZAZ mimo ograniczeń funkcjonalnych;
- Sprawa nr 731.2592.15 - dotyczy 26 letniego mężczyzny z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym. Ocena w tej sprawie jest bardzo uboga. Informacje ograniczają się do jednego zdania, bez jakiegokolwiek charakterystyki funkcjonowania. Opisy poznawcze, emocjonalne i społeczne mają charakter wyłącznie hasłowy. Prawidłowo określono zakres opieki, jednak pozostałe elementy wymagają istotnego uzupełnienia. Wskazanie „zatrudnienie – nie dotyczy” oraz brak wskazania do WTZ są nieprawidłowe;
- Sprawa nr 8211/13102/11 - dotyczy 57 letniego mężczyzny z ChAD i polineuropatią. Na uwagę zasługuje dobrze opracowana część informacyjna, uwzględniająca wieloletni przebieg choroby i hospitalizacje. Opis emocji częściowo oddaje charakter choroby. Jednak funkcjonowanie poznawcze opisano ogólnikowo, a funkcjonowanie społeczne określono jako prawidłowe, co pozostaje niespójne z przebiegiem choroby. Wskazanie „zatrudnienie – nie dotyczy” jest nieprawidłowe, podobnie jak brak odniesienia do możliwości rehabilitacji społeczno-zawodowej. Nie uwzględniono również w sposób analityczny wpływu choroby somatycznej;
- Sprawa nr 731.2407.14 dotyczy kobiety z uporczywymi zaburzeniami depresyjnymi schorzeniami somatycznymi. Informacje oraz opis emocji są adekwatne do rozpoznania. Jednak opis funkcji poznawczych i społecznych jest bardzo uproszczony. W zakresie ograniczeń zawodowych ponownie wpisano wskazanie zamiast opisu ograniczeń, co stanowi błąd metodologiczny;
- Sprawa nr 731.3778.17 dotyczy 51-letniej kobiety z organicznymi zaburzeniami depresyjnymi. Informacje są stosunkowo dobrze rozwinięte i zawierają istotne dane, w tym myśli rezygnacyjne. Zakres opieki został określony adekwatnie. Jednocześnie opisy funkcji poznawczych, emocjonalnych i społecznych pozostają schematyczne i niewystarczające;

- Sprawa nr 731.8381.25 dotyczy kobiety 58-letniej z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Pozytywnie można ocenić określenie zakresu niezbędnej pomocy. Natomiast pozostałe elementy, w tym funkcje poznawcze, emocjonalne i społeczne, opisano w sposób bardzo ogólny. W zakresie pracy ponownie zastosowano wskazanie zamiast opisu ograniczeń;
- Sprawa nr 731.8477.25 dotyczy 55-letniego mężczyzny z ChAD. Informacje są dość szczegółowe i pozwalają na ogólną ocenę przebiegu choroby, a zakres pomocy określono prawidłowo. Jednak opisy funkcji poznawczych, emocji i funkcjonowania społecznego są zbyt ogólne i nie oddają rzeczywistego poziomu funkcjonowania;
- Sprawa nr 731.6958.23 dotyczy 72-letniej kobiety z otępieniem w przebiegu choroby Alzheimera. W tej sprawie trafnie opisano brak kontaktu z osobą badaną oraz jej funkcjonowanie społeczne i emocjonalne. Zasadne jest również orzeczenie na stałe. Jednak opis funkcji poznawczych jest niewystarczający i nie zawiera szczegółowej charakterystyki deficytów;
- Sprawa nr 731.8028.24 dotyczy 27-letniego mężczyzny ze schizofrenią. Informacje są bardzo ograniczone i nie pozwalają na pełną ocenę sytuacji. Opisy poznawcze, emocjonalne i społeczne są ogólne. Zakres pomocy określono adekwatnie. Występuje błąd w zakresie zatrudnienia („nie dotyczy”) oraz brak opisu ograniczeń zawodowych;
- Sprawa nr 731.3868.17 dotyczy 67-letniego mężczyzny z zespołem otępiennym. Informacje są bardzo dobrze opracowane, a opis funkcji poznawczych bardziej szczegółowy niż w innych sprawach. Zakres opieki jest adekwatny. Niedostateczny pozostaje natomiast opis emocji i funkcjonowania społecznego;
- Sprawa nr 3221.1959.14 dotyczy 48-letniej kobiety z zaburzeniami organicznymi i otępieniem. Informacje wskazują na konieczność opieki, co należy ocenić pozytywnie. Jednak opisy funkcji poznawczych, emocji i funkcjonowania społecznego są bardzo lakoniczne. Błędne jest również wskazanie zatrudnienie – „nie dotyczy” przy osobie w wieku produkcyjnym, a także brak rozwinięcia funkcjonowania w warunkach DPS;

Uzasadnienie

(punkty oceny psychologicznej):

- Informacje uzyskane od osoby orzekanej / opiekuna - W większości analizowanych spraw informacje te zostały opisane w sposób poprawny i adekwatny. Zawierają dane dotyczące przebiegu leczenia, sytuacji rodzinnej oraz zgłaszanych trudności, odniesienie tego do codziennego funkcjonowania osoby;
- Opis objawów zaburzeń poznawczych - We wszystkich sprawach stosowane są bardzo uproszczone, powtarzalne sformułowania typu: „problemy z pamięcią i koncentracją”, bez

wskazania zakresu, nasilenia oraz wpływu na codzienne funkcjonowanie. Szczególnie istotne jest to w przypadku zaburzeń otępiennych, gdzie opis powinien obejmować m.in.: zakres zaburzeń pamięci, zdolność uczenia się nowych informacji, orientację w czasie, miejscu oraz co do osoby, funkcje językowe (rozumienie, nazywanie). Brak powyższych elementów uniemożliwia właściwą ocenę stopnia ograniczeń poznawczych;

- Opis objawów emocji, motywacji i zachowania - Opisy najczęściej mają charakter prostych, hasłowych zapisów (np. „labilność emocjonalna”, „lęki”, „obniżony nastrój”, „labilność emocjonalna, lęki, myśli prześladowcze, zdarzają się okresy psychozy”), często powielających informacje z wywiadu bez ich analizy klinicznej. Z uwagi na fakt, że orzekanie dotyczy w dużej mierze osób z zaburzeniami psychicznymi, opis w tym obszarze powinien być szczegółowy i obejmować m.in.: w zaburzeniach afektywnych (np. ChAD, depresja): nasilenie i zmienność nastroju, epizody depresyjne/maniakalne, napęd psychoruchowy, myśli rezygnacyjne, w schizofrenii i psychozach: obecność urojeń, omamów, dezorganizacji myślenia i zachowania, krytycyzm wobec objawów, w zaburzeniach lękowych: rodzaj i nasilenie lęku, sytuacje wyzwalające, unikanie, w zaburzeniach osobowości: wzorce reagowania emocjonalnego i impulsywność, motywację do działania, inicjatywę, zdolność do podejmowania aktywności, kontrolę zachowania i ewentualne zachowania trudne (agresja, autoagresja). Brak tych elementów ogranicza wartość diagnostyczną opinii - Ocena funkcjonowania społecznego: Dominują bardzo ogólne stwierdzenia (np. „unikanie kontaktów”, „ograniczone do domowników”), bez wskazania poziomu samodzielności, jakości relacji społecznych czy zdolności pełnienia ról społecznych. Jest to szczególnie istotny obszar w zaburzeniach psychicznych i powinien obejmować: zdolność do nawiązywania i podtrzymywania relacji, funkcjonowanie w rodzinie i środowisku, poziom samodzielności społecznej, umiejętność korzystania z instytucji i załatwiania spraw, adekwatność zachowań społecznych;
- Ograniczenia w funkcjonowaniu zawodowym” - W licznych przypadkach zamiast opisu ograniczeń wpisywane są wskazania orzecznicze (np. „niezdolny do pracy”, „praca w warunkach chronionych”), co stanowi błąd metodologiczny. Opis powinien dotyczyć konkretnych ograniczeń, takich jak: tempo pracy, zdolność koncentracji, odporność na stres, samodzielność, zdolność do współpracy, a nie decyzji orzeczniczej;
- Rodzaj i zakres niezbędnej opieki i pomocy - W większości spraw opisy są poprawne i adekwatne do stanu funkcjonalnego, szczególnie w przypadkach otępiennych i głębokich zaburzeń. Wskazują na konieczność wsparcia w zakresie samoobsługi, prowadzenia gospodarstwa domowego czy leczenia. Jednak stwierdza się, że brak jest stopniowania zakresu opieki (częściowa vs całkowita), nie zawsze rozróżnia się opiekę od pomocy, uzasadnienie orzeczenia często stanowi powielenie treści tej sekcji, bez dodatkowej analizy;

Podsumowanie

W powyższych sprawach zaobserwowano stosowanie ogólnych, schematycznych opisów ograniczeń w obszarze funkcjonowania poznawczego, emocjonalnego, społecznego bez indywidualizacji poszczególnych spraw. W sprawach ukazany jest brak rozdzielenia diagnozy funkcjonalnej od wskazań orzeczniczych (stosowanie zapisu „niezdolny do pracy” w punkcie dotyczącym ograniczeń z sferze zawodowej). W sekcji „ograniczenia zawodowe” należy opisywać konkretne deficyty funkcjonalne, natomiast wskazania (np. praca chroniona) zamieszczać wyłącznie w części do tego przeznaczonych. W sprawach stosowano niewłaściwe wpisy w zakresie zatrudnienia „nie dotyczy” u osób w wieku produkcyjnym. Zaobserwowano pomijanie współistniejących rozpoznań oraz brak uzasadnienia trwałości niepełnosprawności. Istotne wątpliwości budzi orzekanie znacznego stopnia na stałe u osób w wieku 40–50 lat z rozpoznaniem psychiatrycznymi (np. ChAD, schizofrenia), które mają przebieg zmienny.

Podsumowanie oceny działalności

Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Człuchowie

Na podstawie dokonanych ustaleń działalność skontrolowanej jednostki oceniamy pozytywnie z uchybieniami. Na tym protokół zakończono.

Zgodnie z § 16 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2008 r. w sprawie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych³⁹, kierownik jednostki kontrolowanej został poinformowany o prawie zgłoszenia przed podpisaniem protokołu umotywowanych zastrzeżeń co do ustaleń zawartych w protokole oraz zgłoszenia ich na piśmie w ciągu 7 dni od dnia otrzymania protokołu. Protokół niniejszy sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach i zaparafowano na każdej ze stron.

1) Kontrolowany:

(data podpisania protokołu: ..... 19.07.2016 ..... 2026 r., Człuchów):

- Pan Paweł Kisielowski - Przewodniczący Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Człuchowie; ..... *Paweł Kisielowski* .....

2) Kontrolujący:

(data podpisania protokołu: ..... 15 maja ..... 2026 r., Gdańsk):

- Pani Monika Szczesiak - Sekretarz Wojewódzkiego Zespołu, kierownik zespołu kontrolnego; ..... *Monika Szczesiak* .....
- Pani Karolina Majewska - lekarz; ..... *K. Majewska* .....
- Pani Grażyna Brzezińska - psycholog; ..... *G. Brzezińska* .....
- Pan Przemysław Doliński - inspektor wojewódzki; ..... *Przemysław Doliński* .....

Uwagi: .....

³⁹ (Dz. U Nr. 53, poz. 323)